

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

24 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Țurcan Anatolie și Plămădeală Ghenadie,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2021, în cauza penală în privința lui

Culeac Ivan XXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în r-nul XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.09.2019 - 12.01.2021;

Instanță de apel: 03.02.2021 - 12.05.2021;

Instanță de recurs: 06.08.2021 – 24.11.2021.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 12 ianuarie 2021, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală*, Culeac Ivan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 550 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen 2 ani.

Acțiunea civilă, înaintată de Socolova Tatiana, s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța în ordinea procedurii civile.

S-a dispus încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 320 lei, pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *în fapt* că, Culeac Ivan fiind deținător al permisului de conducere a mijlocului de transport de categoria „B”, pe data de 01.04.2019, ora 20.40 min., aflându-se la volanul autovehiculului de model „XXXXX”, cu numărul de înmatriculare „XXXXX”, deplasându-se pe bd. XXXXX, din direcția XXXXX, în direcția XXXXX, exprimând neatenție față de trafic și încredere exagerată în sine, a încălcat cerințele Regulamentului Circulației Rutiere, Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.357 din 13.05.2009 și anume:

- prevederile pct.3 al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care, *„Participanții la trafic sunt obligați să respecte regulile de circulație,*

semnificația mijloacelor și prin acțiunile lor să nu cauzeze prejudicii altor participanți la trafic, să nu-i expună pericolului”;

- prevederile pct.10 alin.(1) lit. b) al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care, *„Persoana care conduce un vehicul trebuie: ...h) să posede cunoștințe și să execute cerințele prezentului regulament, precum și să posede dexteritatea necesară de a conduce în siguranță vehiculul pe drum ...”;*

- prevederile pct.11 lit. f) al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care, *„La trecerile pentru pietoni cu circulația nedirijată, să cedeze trecerea pietonilor aflați în traversarea drumului pe partea drumului în direcția de mers a vehiculului”;*

- Prevederile pct.45) al Regulamentului Circulației Rutiere, în conformitate cu care *„Conducătorul trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de următorii factori: a) starea psihofiziologică ce influențează atenția și reacția: b) dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase: c) starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii: d) situația rutieră; În cazul în care în limita vizibilității apar obstacole care pot fi observate de conducător, el trebuie să reducă viteza sau chiar să oprească, pentru a nu pune în pericol siguranța traficului”.*

Astfel, nu s-a isprăvit cu conducerea mijlocului de transport, nu a ținut cont de totalitatea factorilor care reglementează siguranța conducerii mijlocului de transport, nu a ținut cont de obstacol aflat în limita vizibilității sale, nu a cedat trecerea pietonului Socolova Tatiana, care traversa partea carosabilă pe trecerea nedirijată de pietoni, de la stânga spre dreapta, relativ deplasării mijlocului de transport, comițând tamponarea acesteia. În consecință, în urma impactului, pietonului Socolova Tatiana, i-au fost provocate conform Raportului de expertiză judiciară (medico-legală) nr.XXXXXX din XXXXXX, leziuni corporale sub formă de: *„Fractura platoului tibial lateral și capului fibulei pe stânga, fractura așchiată a trohanterului mare femurul drept, fractură marginală a maleolei mediale fără deplasare pe stânga, echimoză și excoriații la nivelul feței, echimoza gamba dreapta, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de lungă durată și în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare corporală medie”.*

Pe baza stării de fapt, confirmată de probele administrate, instanța de judecată a reținut în drept, că faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de art.264 alin.(1) Cod penal, individualizată prin *„Încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare medie a integrității corporale”.*

3. Avocatul Lupușor Dumitru în numele inculpatului, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia în partea stabilirii pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsa, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

În motivarea cererii avocatul a invocat că, sentința de condamnare este neobiectivă și urmează a fi casată. La stabilirea pedepsei instanța de judecată nu a luat în considerație că Culeac Ivan a recunoscut vina în săvârșirea infracțiunii care i-a fost incriminată, s-a căit sincer de cele comise, a recuperat integral paguba părții vătămate Socolova Tatiana și a încheiat o tranzacție de împăcare cu dânsa.

La fel, inculpatul a colaborat cu organul de urmărire penală și cu instanța de judecată pentru a stabili adevărul pe cauza penală, a dat declarații în cadrul procedurii simplificate prevăzute de art.364¹ Cod de procedură penală. Inculpatul a solicitat o pedeapsă în forma de amendă ținând cont de prevederile art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, fără privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport.

De asemenea, cu trimitere la prevederile art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, avocatul a menționat că, inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se desfășoare pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă.

Astfel, sancțiunea articolului 264 alin.(1) Cod penal, prevede pedeapsă cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale și instanța de judecată urma să stabilească inculpatului pedeapsa nu mai mult de 448 unități convenționale, însă a aplicat amendă în mărime de 550 unități convenționale prin ce a încălcat prevederile art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală.

În consecință, avocatul a considerat că, instanța de judecată nejustificat a privat inculpatul de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen 2 ani, necăutând la faptul că el s-a împăcat cu partea vătămată.

3.1. Procurorul, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, prin care Culeac Ivan să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis.

În motivarea cererii procurorul a invocat că, pedeapsa ce a fost stabilită inculpatului prin sentința instanței de fond este prea blândă, urmând a fi modificată pedeapsa principală ce a fost stabilită, deoarece instanța nu a ținut cont de un criteriu important ce stă la baza individualizării pedepsei, or, conform art.77 lit. a) Cod penal, circumstanța agravantă răspunderii penale, este săvârșirea infracțiunii de către o persoană anterior condamnată pentru infracțiune similară.

Prin urmare, s-a atestat că, inculpatul Culeac Ivan a fost condamnat prin sentința din 22.01.2016, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 225 unități convenționale.

Fiind luate în considerație aceste circumstanțele a accidentului rutier și anume faptul că tamponarea a avut loc pe trecerea de pietoni, porțiune de drum care ar trebui considerată cel mai sigur loc pentru pietoni, acesta devine cel mai vulnerabil datorită lipsei de responsabilitate a conducătorilor auto, astfel printr-o

pedeapsă formală sunt doar încurajați de a comite noi și noi accidente rutiere, care de la caz la caz se vor solda cu urmări tot mai grave.

La dispunerea pedepsei, procurorul a considerat că, este necesară aprecierea acțiunilor inculpatului, sub aspectul prejudiciului cauzat relațiilor sociale ocrotite de legea penală, condițiile intervenirii lor, precum și atitudinea inculpatului aferent infracțiunii comise. A menționat că, chiar dacă inculpatul în ședință preliminară a solicitat examinarea cauzei penale în procedură simplificată, recunoscând învinuirea înaintată, la etapa urmăririi penale nu a recunoscut vina și numai urmare mai multor acțiuni de urmărire penală, și-a schimbat poziția, însă acuzarea atestă în acțiunile inculpatului încercarea de a duce în eroare organele de justiție.

Cu trimitere la prevederile art.art.7, 61, 75-78 Cod penal și având în vedere circumstanțele cauzei, procurorul a considerat că, este oportun și necesar de aplicat față de inculpat pedeapsa sub formă de privațiune de libertate pe un termen de 6 luni cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip deschis, ceea ce îi va determina revizuirea comportamentului și integrarea socială, cu renunțarea la săvârșirea infracțiunilor, precum și abținerea de la comiterea unor asemenea infracțiuni și de către alte persoane.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2021, a fost admis din alte motive apelul procurorului și avocatului, inclusiv din oficiu potrivit art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

- procesul penal intentat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, în privința lui Culeac Ion s-a încetat în legătură cu împăcarea părților.

- s-a dispus încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 320 lei, pentru efectuarea raportului de expertiză medico-legală.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că, pe 18 decembrie 2020, inculpatul Culeac Ivan, asistat de apărătorul său Lupușor Dumitru și partea vătămată Socolova Tatiana au încheiat o tranzacție de împăcare prin care partea vătămată a confirmat faptul recuperării de către inculpat a pagubei cauzate prin infracțiune. Totodată, părțile au solicitat încetarea procesului penal. La aceeași dată, partea vătămată Socolova Tatiana a solicitat instanței de judecată încetarea procesului penal pornit împotriva lui Culeac Ivan în baza art.264 alin.(1) Cod penal. La fel, și Culeac Ivan a depus o cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal intentat în privința sa.

În astă ordine de idei, ținând cont de faptul că inculpatul Culeac Ivan și partea vătămată Socolova Tatiana au prezentat instanței de fond tranzacția de împăcare și au solicitat încetarea procesului penal în cursul cercetării judecătorești, iar instanța de fond a omis de a se expune asupra cererii date, instanța de apel a considerat că această eroare urmează a fi reparată.

La caz, s-a atestat că, nu există careva impedimente de a aplica în privința lui Culeac Ivan prevederile art.109 Cod penal și a înceta procesul penal intentat în privința acestuia în legătură cu împăcarea părților. Infracțiunea prevăzută la art.264 alin.(1) Cod penal se atribuie la categoria celor mai puțin grave. Din materialele cauzei penale rezultă că inculpatul Culeac Ivan nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție. Deși anterior, la data de 22.01.2016 inculpatul a fost sancționat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, procurorul nu a

prezentat probe că Culeac Ivan nu ar fi achitat amenda stabilită prin sentința judecătorei sect. Ciocana, mun. Chișinău. La fel, la materialele cauzei nu există probe ce ar demonstra că anterior, în privința lui Culeac Ivan ar mai fi fost dispusă încetarea procesului penal.

Prin urmare, în apelurile depuse nici o parte nu a solicitat încetarea procesului penal intentat în privința lui Culeac Ivan în legătură cu împăcarea părților. Din aceste motive, instanța de apel a admis apelurile depuse, dar din alte motive și a dispus casarea totală a sentinței, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, de încetare a procesului penal în legătură cu împăcarea părților. Soluția dată este mai favorabilă inculpatului nefiind agravată situația în propriul apel.

În aceste condiții cu trimitere la prevederile art.art.275 pct.5)–9), 285 alin.(2), 332 alin.(1), 391 alin.(1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de apel a reiterat că, la caz, legea penală permite împăcarea părților și fără a constata careva piedici, a considerat oportun de a înceta procesul penal în cauza penală.

Totodată, din materialele cauzei penale, rezultă că una din probele ce confirmă vinovăția inculpatului Culeac Ivan, este inclusiv Raportul de expertiză judiciară (medic-legală) nr.201902D1519 din 29.07.2019, pentru efectuarea căruia au fost suportate cheltuieli în sumă totală de 320 lei și urmează a fi încasate de la inculpat în folosul statului.

5. Procurorul a declarat recurs ordinar în temeiurile art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei instanței de apel, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet, deoarece instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În motivarea recursului procurorul a invocat că, soluția instanței de apel de a dispune încetarea procesului penal în legătură cu împăcarea părților, la etapa judecării cauzei în ordine de apel, este pripită și contrară prevederilor legale și practicii judiciare.

În opinia procurorului, instanța de apel la pronunțarea soluției adoptate nu a ținut cont de prevederile art.109 alin.(2) Cod penal, care prevăd că împăcarea este personală și produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și până la retragerea completului de judecată pentru deliberare.

Prin urmare, este lipsită de suport juridic concluzia instanței de apel precum că aceasta era îndreptățită de a dispune aplicarea dispoziției art.109 alin.(1) Cod penal, deoarece legea procesual penală indică faptul că rejudecarea cauzelor de către instanța de apel și adoptarea hotărârilor are loc potrivit modului stabilit pentru prima instanță, fapt ce permite acceptarea împăcării părților. În acest context s-a accentuat că prevederile art.109 alin. (2) Cod penal, au fost interpretate în sensul stabilirii momentului până la care poate avea loc împăcarea părților, în acest sens legiuitorul având în vedere faptul că momentul final este atunci când cauza se judecă de către instanța de fond, când completul s-a retras pentru deliberare cu adoptarea sentinței respective. Acest înțeles al legii rezultă din construcția și plasamentul procedurilor ce le parcurge cauza penală pusă pe rol. Conform Codului de procedură penală Titlului II, intitulat „judecata”, cuprinde capitolele I-VI. Dintre acestea, capitolul III reglementează judecarea cauzei penale

în prima instanță, procedură, care este descrisă în amănunte în patru secțiuni. Secțiunea a 4- a este dedicată anume unei faze speciale a procedurii de judecare - „Deliberarea și adoptarea sentinței”. Astfel, până la acest moment părțile se pot împăca în cazul infracțiunilor prevăzute de alin.(1) art.109 Cod penal, cu excepția celor prevăzute de alin (1) art.276 Cod de procedură penală.

În finalul celor menționate, procurorul a subliniat că, imposibilitatea de a admite împăcarea părților la următoarele căi a procesului penal, căi ordinare de atac - apelul și recursul, rezultă din prevederile art.230 Cod de procedură penală, care stipulează în alin.(2), că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Conform art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Conform art.432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Potrivit textului, recurentul invocă drept temei de casare a deciziei instanței de apel pct.6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În esență, criticile procurorului se bazează pe afirmațiile că, instanța de apel eronat a încetat procesul penal în privința inculpatului Culeac Ivan în legătură cu împăcarea părților în temeiul art.109 Cod penal, deoarece la această etapă nu se mai aplică această normă penală.

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu norma de drept citată, Colegiul penal constată că acest temei nu-și găsește confirmare în speța dedusă judecării.

În acest context, Colegiul penal menționează că, potrivit art.109 alin.(2) Cod penal, împăcarea este personală și produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și până la retragerea completului de judecată pentru deliberare.

Făcând abstracție de la circumstanțele reale stabilite pe caz și cu referire numai la alegațiile procurorului privind faptul că, la etapa judecării cauzei în ordine de apel împăcarea este imposibilă, Colegiul penal consideră că, această afirmație nu are un suport juridic, deoarece în prevederile art.109 Cod penal, legiuitorul nu a făcut distincție dintre instanță de fond și cea de apel, dar s-a referit la faptul că împăcarea părților va produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale și *până la retragerea completului de judecată pentru deliberare.*

Retragerea completului de judecată pentru deliberare, poate avea loc atât la judecarea cauzei de către instanța de fond cât și de către instanța de apel, în aceste condiții împăcarea părților poate avea loc în ambele cazuri, acest înțeles al legii rezultă din construcția și plasamentul procedurii ce le parcurge cauza penală pe rol.

Subsecvent, în vederea fundamentării acestei poziții, Colegiul penal reține că, potrivit prevederilor art.419 alin.(1) Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Pornind de la această poziție, rezultă că judecarea cauzei în ordine de apel este o continuitate a procesului penal care permite împăcarea părților la această etapă, fără a fi prejudiciate drepturile participaților la proces.

Revenind la circumstanțele cauzei deduse judecării, Colegiul penal conchide că, pe 18 decembrie 2020, inculpatul Culeac Ivan împreună cu partea vătămată Socolova Tatiana au încheiat o tranzacție de împăcare și au solicitat încetarea procesului penal (*f.d.178 Vol. I*).

Cu toate acestea, instanța de fond având obligația de a se pronunța asupra tuturor solicitărilor parvenite la judecarea cauzei, a omis de a se expune asupra tranzacție de împăcare solicitată de părți. În această ordine de idei, repararea acestei omisiuni i-a revenit instanței de apel.

Pe aceeași linie de considerente, Colegiul penal atestă că, nu au existat impedimente pentru neaplicarea de către instanța de apel a prevederile art.109 Cod penal în privința inculpatului Culeac Ivan și a înceta procesul penal intentat în legătură cu împăcarea părților.

Astfel, inculpatul Culeac Ivan a fost recunoscut vinovat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, infracțiune ce se atribuie la categoria celor mai puțin grave. Tot, din materialele cauzei penale, rezultă că acesta nu are antecedente penale pentru infracțiuni similare comise cu intenție.

Deși anterior, pe 22 ianuarie 2016 inculpatul a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.264 alin.(1) Cod penal, la materialele cauzei nu au fost prezentate probe care ar infirma neachitarea amenzii stabilită de judecătoria sect. Ciocana, mun. Chișinău.

Colegiul penal subliniază și faptul că, deși în apelurile depuse de către părți nu a fost solicitată încetarea procesului penal, iar instanța de apel corect a dispus admiterea acestora din alte motive și casarea sentinței inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin. (2) Cod de procedură penală, cu încetarea procesului penal în legătură cu împăcarea părților, soluție care este mai favorabilă inculpatului nefiind agravată situația în propriul apel.

În contextul celor menționate, Colegiul penal menționează că, decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus la emiterea soluției contestate, precum și motivele adoptării ei, instanța de apel

pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate în apel, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală.

În atare circumstanțe, raportând situația reținută în cauză la prevederile art.432 alin.(2) Cod de procedură penală, rezultă că lipsesc temeiuri de drept de casare a hotărârii contestate și, prin urmare, se impune soluția inadmisibilității recursului ordinar declarat, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. În corespundere cu art.432 alin.(1), (2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2021, în cauza penală în privința lui *Culeac Ivan XXXXX*, deoarece este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 24 ianuarie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Plămădeală Ghenadie